

in Spoletana 16. Januar. 1601. & S. Severini 11. Julii 1602. Non obstante quod in civitate non sit certus locus pro meretricibus deputatus, ut colligitur ex *cit. l. Si pendentes, ubi Glossa ff. de usufruct. & cit. l. Non aliter 10. ff. de usu & habitat.* Haecenus Pignatell. loco *cit. n. 3.* Et utinam revera sic egerentur, & punirentur, ut harum poena terret etiam alia sordidam illam artem relinquerent, cum poena unius metus soleat esse multorum, textu expresso in *l. Ut unius 1. cod. ad l. jul. repetundar.* (Prooemium in *tit. 1. p. 7. c. 1. leg. 7. tit. 19. Recop. Cast.*)

9 An meretrix possit recipere, & retinere accepta ratione meretrici absque onere restitutionis. Vide *verb. Restitutio art. 3. à n. 14. ad 16. à n. 21. ad 23.* ubi concluditur, quod meretrix nedum conventum, & receptum pretium pro concessio turpi usu sui corporis licite recipit, & retinet, sed etiam omni jure etiam civili in foro externo illud exigere potest, si non ei à fornicario solvatur.

10 Meretrix potest de lucro ex meretricio accepto, tamquam proprio facere eleemosynam, donationem & quamcumque alienationem sibi benevisam; quia tale lucrum licet turpiter, & illicite acquiratur, patrat tamen sceleris, licite acceptatur, & retinetur, & possidetur ut vere proprium. Sic communiter Doctores cum *S. Thoma 2. 2. quest. 32. artic. 7. ad 2.* ubi expresse dicitur: "Quod mulier meretricium exercens, turpiter agit, & contra legem Dei; sed in eo, quod accipit, non iniuste agit, nec contra Legem. Unde quod sic illicite acquisitum est, retineri potest, & de eo eleemosyna fieri." Id tamen debet intelligi solum in casibus, in quibus meretrix tale lucrum, seu datum, acceperit à personis potentibus alienare; quia si illud acceperit à personis non potentibus alienare, ut à filiisfamilias, pupillis, minorennibus, religiosis, & hujusmodi, teneatur retinere; cum dictæ personæ non possint dominium talis lucri in ipsam meretricem transferre. Vide *verb. Restitutio art. 3. à num. 14. ad 16. (Lex 53. tit. 14. part. 5. sic loquitur.)*

12 Meretrix absolvi non potest, nisi vere suspectum consortium, & meretricium deserat. *Communis.* Vide *verb. Absolutio art. 2. à num. 11. ad 16.* Unde confessarius antequam meretricem absolvat, debet ipsam diligenter interrogare, an sit adhuc in actuali meretricio, an domum suspectam mutaverit, omnemque occasionem meretricandi vere dimiserit? an post conceptum de meretricio dolorem, & emissum de cetero non peccandi propositum, aut relapsa fuerit? à quo tempore non amplius peccaverit, & hujusmodi. Et si vere in omnibus dispositam invenerit, & se rite, ac vere accusantem de omnibus commissis peccatis quoad numerum, speciem & circumstantias, quantum sibi possibile erit, cum firmo proposito de cetero non peccandi, nec se occasione peccaminosis exponendi, immo eas, quantum in se erit, evitandi, ac suppositis ceteris ad validam absolutionem necessariis, poterit, & debet ipsam absolvere.

14 Et si pro longo tempore sui meretrici sit ei moraliter impossibile, seu valde difficile explicare integrum numerum, & omnes circumstantias peccatorum, sufficit quod explicet per quantum tempus meretricium exercuerit, seu plus, vel minus toties per diem, vel hebdomadam solitam fuisse peccare, tam cum personis solutis, quam cum conjugatis, tam cum clericis, & voto castitatis adstrictis, quam cum simplicibus laicis; tam cum consanguineis, & affinis, quam cum omnibus aliis, quibus ad libitum diu, nocturne vivebat exposita, & parata, se omnes, quos potuit cum verbis, tum factis ad peccandum stimulas, continuis impuris cogitationibus, lascivis locutionibus, ac obscenis cantionibus deditam fuisse, & hujusmodi: dummodo tamen in illis peccatis, quæ sunt enormiora, & rarius committuntur, majorem explicet numerum; unde de istis est etiam à confessario interroganda; quoties nempe peccaverit cum Religiosis, cum consanguineis, & affinis? quoties modo præpostero, in vase non naturali ad generationem non ordinato? quoties veneficia, præsertim amatoria, & similes superstitiones ad peccandum adhibuerit? quoties procuraverit abortum, seu

prolem occiderit? quoties annuam confessionem, & communionem omiserit, aut sacrilege fecerit? & hujusmodi. Et si adinvenerit eam innodatam aliqua excommunicatione Episcopo reservata, seu cum causa ad Sanctum Tribunal spectante, debet eam dimittere ad Episcopum, vel ad Inquisitorem respective.

¶ An datum meretrici condici possit, ipsi Romani Jurisconsulti disputabant. Omnes autem conveniebant haud posse condici, sed non eadem de ratione. *Labeo & Marcellus* ideo datum meretrici repeti haud posse existimabant, quia utriusque turpitudine versatur, ubi possessoris causa potior est. *Ulpianus* verò: "Sed & quod meretrici datur (ait in *l. 4. §. condici. ob turp. vel injust. caus.*) repeti non potest, ut *Labeo & Marcellus* scribunt, sed nova ratione non ea quod utriusque turpitudine versatur, sed solius dantis, illam tamen turpiter facere, quod sit meretrix, non turpiter accipere, quum sit meretrix."

Improbat vero & non immerito *Strick juristic. disp. vol. 11. disputat. 17. cap. 1. num. 22.* novam hanc Ulpiani rationem: "En conceptum (ait) egregium Ulpiani de turpitudine. Concedit involvere turpitudinem meretriciam vitam agere, sed in acceptance mercedis, cum semel meretrix sit, nullam agnoscit. Idem est, nec si dicere velles, turpe est esse furem & sacrilegum, sed ubi quis semel fur est & sacrilegus, non turpiter furatur & sacrilegium committit. Numquam prægnantiorum contradictionem inveni. Concedit Ulpianus esse turpe meretriciam vitam agere; quidquid ergo accipitur ex illa turpi causa, omnino turpe erit non potest enim effectus melior esse sua causa. Sed quid hæc ad allegationem proprie turpitudinis? Jocularis ni fallor. Pono, Titius pecuniam datam condicit, & meretrix exceptionem, accepi mercedem ex iusta causa vel titulo, scilicet propter stuprum. An putas meretricem non allegare propriam turpitudinem? Et tamen patronus meretricum Ulpianus hoc negat. Contradicit enim, ut videtur, aliis jurisconsultis, *Labeoni & Marcello*, qui ratione sanioris ducti existimabant, ideo mercedem repeti non posse, quod utriusque turpitudine versetur, ubi possessoris causa potior est, *l. 8. ff. de condici. ob turp. caus.* Expresse enimasserit, solius dantis adesse turpitudinem, non accipientis, & hanc novam rationem ab ipso esse inventam." Confer & *Bruneman in d. l. 4. §. 3. ff. de condici. ob turp. causam num. 1. & plur. seq. improbantem hanc Ulpiani novam rationem.*

Hinc vero patet, meretricem etiam sequuta copula petere haud posse promissum. Si enim datum ideo repeti minime potest, quia in pari causa turpitudinis melior est conditio meretricis possidentis, ex eadem ratione locus esse nequit petitioni promissi, quia in pari turpitudinis causa melior esse debet conditio promissoris possidentis. Accedit, quod frustra quaeretur, an datum repetatur, si non datum peti posset. *Adisii & Bruneman. loco mox citato num. 10. & plur. seq. qui Covarrubiam in cap. Peccatum part. 1. §. 21. contrarium tenentem nominatim confutant.*

Utrum autem promissio facta meretrici sit ipso jure nulla, an exceptionem doli sit elidenda? Distinguit *Bruneman. ubi supra num. 8. & seq.* "Et aut turpia causa non est expressa, inquit, & valet conventio; sed est inefficax ob exceptionem doli, qua probata reus absolvitur: aut est expressa, & est ipso jure nulla."

Quid si pignus datum præterea sit meretrici? *Pignus* retinere haud posse probat *Zoesius in d. l. 4. §. 2. num. 9. de condici. ob turp. caus.* propterea quod adjecti pignus nequit obligationi nullæ vel inefficaci.

(Circa personas hujus naturæ seu qualitatis in odium inique actionis, & earum distinctionem, varia sunt disposita, licet pro nunc de eorum observantia non constet. Ex tempore *D. D. Alphonsi IX.* qui scienter ad meretriciam domum suam locabat, regia camera eadem applicabatur: si ancilla seu juvenes aliæ in hunc finem & pecunias percipiendas domi suæ fuerint ab aliquo retentæ, illæ libertatem (*leg. 4. tit. 22. p. 4.*) consequentur; istæ sunt ac debent dotari: sed si unde hoc fiat,

non habeat, nolueritve, capite damnatur (*leg. 2. tit. 22. p. 7. verb. Dos, art. 2.*)

Ex tempore *D. D. Philippi IV.* publicæ domus, ubi hujusmodi mulieres corporis sui copiam (*leg. 8. tit. 19. lib. 8. Recop. Cast.*) faciebant, prohibita repertiuntur.

Vetabatur eisdem, quidquam auratum, argenteum, sive vestem sericam portare (*leg. 1. cap. 13. tit. 12. lib. 7. Recop. Cast.*) scapulario, habitu alio religioso, ac famulabus, quæ quadraginta annorum ætatem non adimpleverint, neque in locis sacris, sive ecclesiis pulvinari, tomicibus, tapete uti (*leg. 7. tit. 19. lib. 8. Recop. Cast.*) eis non conceditur; in vehiculis, curribus, rhedis, sellis, seu lecticis deambulare etiam erat prohibitum. *Remis. 2. tit. 19. lib. 8. cum leg. 9. cap. ultim. tit. 19. lib. 6. ejusd. Recop.*)

METOPOSCOPIA.

Vide *verb. Superstitio num. 22.*

METROPOLITANUS.

1 METROPOLITANI jurisdictionem ordinariam in suffraganeorum diocesis exercere prohibentur. *Bened. XIV. tom. 1. constitut. 98. incip. Inter plures §. 18.* Metropolitanus non potest visitare ecclesias cathedrales, aut diocesis Episcoporum suffraganeorum, nisi de mandato Concilii Provincialis. *Idem ibid.* Metropolitanus jurisdictionem non habent proprio jure in monasteria sita in diocesis suffraganeorum. *Idem ibid. §. 19. **

METUS.

SUMMARIUM.

- 1 Metus quid sit.
- 2 Metus est duplex, scilicet gravis, seu cadens in constantem virum, & levis, seu cadens in virum inconstantem, & qualis sit uterque remissive.
- 3 Ad metum gravem quatuor conditiones requiruntur & assignantur, remissive.
- 4 Metus alius est incussus à causa intrinseca, & alius à causa extrinseca libera, & qualis sit uterque, remissive.
- 5 Insuper metus alius est juste incussus, & alius injuste, & qualis sit uterque, remissive.
- 6 Qualis metus invalidet, seu dirimat matrimonium, nec ne, remissive.
- 7 Metus & violentia in quacumque ætate incutiantur, reddunt matrimonium ipso jure nullum.
- 8 Dummodo tamen talis sit metus, & violentia ut poterint cadere in constantem virum.
- 9 Mulieri dicenti se contraxisse per metum, incumbit onus probandi, non solum ipsum metum, sed etiam illius qualitatem.
- 10 Metus cadens in constantem virum dicitur mortis periculum, aut corporis cruciatus, & aliud hujusmodi grave malum.
- 11 Metus vanus, & levis non excusat.
- 12 Metus quando dicitur vanus, & levis, seu non cadens in constantem virum, & quando gravis, seu cadens in constantem virum, relinquuntur arbitrio Judicis.
- 13 Metus minus excusat feminam, quam masculum.
- 14 Metus mortis violentæ incussus à causa libera extrinseca cadens in constantem virum invalidat professionem regularem.
- 15 Non invalidat autem dictam professionem, nec votum irritas metus mortis naturalis, seu ab intrinseco.
- 16 Nec dictam professionem invalidat, nec votum ir-

- ritas metus mortis accidentalis casualis.
- 17 Cur professionem inficiat timor mortis violentæ incussus à causa libera extrinseca, & non timor mortis naturalis, vel accidentalis casualis.
- 18 Metus mortis violentæ ad hoc, ut invalidet professionem, debet esse ab homine incussus, & ordinatus ad ipsam professionem extorquendam.
- 19 Secus autem non invalidat.
- 20 Metus reverentialis, si præcesserint mine, vel verbera, aut pater sit terribilis, annullat professionem.
- 21 Professio dicitur metu facta ex præcedentibus minis, aut verberibus à patre illatis, etiam sine expresso præcepto.
- 22 Insuper volunt multi sufficere solum metum reverentialem etiam absque minis.
- 23 In praxi tamen tenendum est non sufficere solum metum reverentialem ad annullandam, seu invalidandam professionem regularem.
- 24 Quæ dicta sunt de metu circa professionem veniunt proportionaliter ceteris paribus dicenda de metu circa matrimonium, & circa susceptionem Sacrorum Ordinum.
- 25 Alia de metu, remissive.
- 26 Metus electionem inficit ipso jure.
- 27 Metus gravis cadens in constantem virum excusat à præcepto positivo tam divino, quam humano.
- 28 Nullus tamen metus etiam mortis excusat ab observantia divini præcepti, cujus transgressio est intrinsece mala.
- 29 Neque ullus metus etiam mortis excusat ab observantia præcepti, seu legis, cujus transgressio est contra bonum commune.
- 30 Adit. inseruntur, ad num. 59.

Metus est instantis, vel futuri periculi causa mentis trepidatio: *leg. 1. ff. Quod metus caus. 8. Thomas in 4. sent. dist. 29. quest. 1. in corpor. Fagnan. in cap. Sacris 5. de his que vi, metusve num. 18.*

Metus est duplex, scilicet gravis, seu cadens in constantem virum, & levis, seu cadens in virum inconstantem, & qualis sit uterque? Vide *verb. Impedimenta Matrimonii art. 1. num. 99.*

Ad metum gravem quatuor conditiones requiruntur & assignantur. *Idem ibid. verb. Impedimenta Matrimonii art. 1. num. 100.*

Metus alius est incussus à causa intrinseca, & alius à causa extrinseca libera, & qualis sit uterque. *Idem ibid. verb. Impedimenta num. 101.*

Insuper metus alius est juste incussus, & alius injuste, & qualis sit uterque. *Idem ibid. verb. Impedimenta num. 102.*

Qualis metus invalidet, seu dirimat matrimonium, nec ne. *Idem ibid. verb. Impedimenta à num. 103. ad 107. & verb. Matrimonium art. 2. num. 4. 5. 6. & 7. & 49.*

Metus & violentia qui in quacumque ætate incutiantur, reddunt matrimonium ipso jure nullum, cum tollant libertatem consensus, textu expresso in *cap. De illis 9. de desponsat. impub. ibi: "Sed cujuscumque sint ætatis, se possunt per illatam violentiam excusare, nisi post violentiam consensus accedat;" & concordat *cap. Veniens 13. de sponsalibus, & matrim. Dummodo tamen talis sit metus, & violentia, ut poterit cadere in constantem virum, cap. Veniens 15. & cap. Consultationis 28. tit. eodem. Fagnan. in cap. De illis 9. & 10. & ipso teste, communis aliorum.**

Mulier dicenti se contraxisse per metum, incumbit onus probandi non solum ipsum metum, sed etiam illius qualitatem videlicet metum fuisse talem, qui cadere possit in constantem virum; *cit. cap. Veniens 15. & cap. Consultationis 28. de sponsalibus, ibi: "Sed de illato metu est cum diligentia inquirendum, & si talis metus inventiatur illatus, qui cadere poterit in constantem virum, erunt non immerito audiendæ;" Fagnan. in *cit. cap. Consultationi num. 9. & alii passim.* Metus cadens in constantem virum dicitur mortis periculum, aut corporis cruciatus, & aliud hujusmodi grave*

ve malum; l. Interposita cod. de transactionibus, cap. Perlatum est 1. & cap. Cum dilectus 6. De his, que vi, metusve causa sunt, cap. Si verum 1. & cap. Lotharius 4. caus. 31. quest. 2. Fagnan. in citat. cap. Consultationi num. 10. Cardinal. ibidem num. 1. & ibi Glossa ultima communiter recepta.

11 Metus autem vanus non excusat; l. Metum autem 2. ff. Quod met. caus. l. Vani timoris ff. de regul. juris, l. Si quis ab alio ff. de re iudicata; Fagnan. l. c. num. 11. & alii passim.

12 Metus autem quando dicitur vanus, & levis, seu non cadens in constantem virum, & quando gravis, seu cadens in constantem virum, relinquunt arbitrio Iudicis; l. Metus autem ff. ex quibus caus. major. Glossa in did. l. Impositas verb. Cruciatu cod. de transactionibus. Glossa additionalis in cit. cap. Consultationi verb. In constantem: Fagnan. ibidem num. 12. Abbas in cap. Cum virum n. 8. de Regularibus, & alii apud Menoch. de arbitr. iudic. caus. 135. num. 3. Metus tamen minor magis excusat feminam, quam masculum, ut notat Glossa communiter recepta in cap. Cum locum 14. de sponsalibus & matrim. verb. Metus, per textum in cap. Indignatur 4. caus. 32. quest. 6. Fagnan. in cit. cap. Consultationi num. 14. Butrius ibidem num. 4. Cardin. num. 1. Abbas in 3. notabil. Præposit. num. 3. Alexander de Nervo in 3. notabil. Rota part. 7. recent. dec. 115. num. 12. part. 13. dec. 211. num. 8. & sæpe alibi.

14 Metus mortis violentæ incussus à causa libera extrinseca cadens in constantem virum invalidat professionem Regularem; cap. Perlatum est 1. & cap. Cum dilectus 6. De his, que vi, metusve causa sunt. Fagnan. in cap. Sicut nobis 17. de regularibus num. 24. & 17. & communis aliorum. Non invalidat autem dictam professionem, nec votum irritat metus mortis in graviter ægrotto, ratione cuius non impeditur votum emissum; cap. Porrectum 13. cap. Sicut nobis 17. de regularibus cap. Ex part. 9. de conversione conjugatorum. Fagnan. loc. cit. num. 25. & alii passim. Nec dictam professionem invalidat, nec votum irritat metus mortis accidentalit casualis, ut quando votum religionis assumenda fuit emissum ab eo, qui metuebat mortem ex periclitatioe navis, ex incendio, ruina, peste, aut clade, quæ forsitan Deus immittit, ut omnes convertantur, ut cap. Convertimini 16. quest. 1. cap. Sanctum est, de consecrat. dist. 4. & in authentic. Ut non luxurientur contra naturam 1. respon. & §. 1. collat. 6. Fagnan. loc. cit. num. 26. & alii.

17 Ratio autem cur professionem inficiat timor mortis violentæ incussus à causa libera extrinseca cadens in constantem virum, & non timor mortis naturalis, vel accidentalit casualis, est, quia, cum timeatur mors illa violenta, metus inducitur ab homine, non à Deo, & contra violentiam hominis iura assistunt, ut l. 1. & 10. in titulo ff. Quod metus causa, & cit. cap. Perlatum est 1. & cap. Cum dilectus 6. de his, que vi, metusve causa sunt, cum similibus; cum vero timeatur mors naturalis, aut accidentalit casualis, timor immititur à Deo ad animæ conversionem, contra quod non competit restitutio, ut notat Joan. Andreas in cap. Cum virum, de Regularibus, & Fagnan. loc. cit. num. 8. Nec esset superior, qui illum dare posset; cap. Inferior 21. distincti. & cap. Cum inferior, de maiorib. & obediens. Deus enim non semel per flagella corripit peccatores; cap. Nabuchodonosor 23. quest. 4. Et sic distinguit Glossa in cit. cap. Sicut nobis 17. de Regularibus, verb. De morte securus: ubi expresse habet: "Quæritur, quare aliàs timor mortis impedit monachari, ut cap. Perlatum est 1. de his, que vi, metusve causa sunt, & non hoc? Respondeo, monachatur ibi, ut evadat mortem corporis, hic non monachatur, ut evadat mortem corporis, sed potius mortem animæ." Et ita Hostiens. Joan. Andreas, Henrich. Boich cum Fagnan. loc. cit. n. 28. & ipso teste ceteri alii.

18 Metus autem, seu timor mortis violentæ, ad hoc ut invalidet Professionem, debet esse ab homine incussus, & ordinatus ad ipsam Professionem extorquendam, juxta textum in cap. Perlatum est 1. de his, que

vi, metusve causa sunt. Unde si quis, ut evadat ultimum supplicium ob conscientiam scelorum commissorum, aut mortem sibi timens ab inimicis, Religionem profiteatur, nisi aliud obstitierit, est valide professus, licet aliàs professurus non fuisset, ut articulo diligenter discusso declaravit Sac. Congr. Concil. teste Fagnan. in c. Si quis 2. de Regularibus num. 82.

Metus reverentialis, si præcesserit minæ, vel verbera, aut pater sit terribilis, annullat professionem. Sic articulo mature discusso firmavit Rota dec. 590. num. 2. & 3. dec. 720. n. 3. coram Merlino, cum aliis in Millevitana Nullitatis Professionis 3. Jan. 1653. §. Nec dicitur; & part. recent. dec. 105. n. 2. part. 13. dec. 211. num. 6. & sæpe alibi, & sic tenet Pignatell. tom. 7. consult. 77. cum communi aliorum. Professio dicitur metu facta ex præcedentibus minis, aut verberibus à patre illatis, etiam sine expresso præcepto; Rota cit. part. 3. dec. 105. n. 2. part. 13. dec. 211. n. 6. cum plurimis ibi adductis. Insuper Rota in Torræntis coram Merlino, que est decisio 591. inter illius impressas, teste Pignatell. loc. cit. num. 2. speciatim firmavit sufficere solum metum reverentialem etiam absque minis propter summam libertatem, quam hujusmodi actus requirit, ut ex mente Sacre Congregat. Concilii tenet Diana part. 3. tractat. 2. de Regularibus resolut. 92. Spetell. dec. 79. numer. 28. cum aliis per Rot. in Burgensi Nullitatis Professionis 16. April. 1649. §. Quæ omnia, coram Arguelles, & alii apud Reiffenstuel lib. 2. decretal. tit. 31. & faveat Regul. 4. ff. de Regul. Juris ibi Velle non creditur, qui obsequatur imperio patris, vel domini, quia talis metus reverentialis communiter censetur æquivalere metui gravi; Pontius lib. 4. c. 5. Taner. Lessius, Barbosa apud Gobat tract. 9. num. 249. In præxi tamen tenendum est, non sufficere solum metum reverentialem ad annullandam, seu invalidandam Regularem professionem: Sic Reiffenstuel lib. 3. Decretal. tit. 31. num. 165. ubi plurimis citatis dicit esse probabiliorum, communiorem, & communissimam aliorum; Pirhing. ibidem num. 120. Sanchez lib. 4. de matrim. disput. 6. n. 7. & 17. cum plurimis ibi adductis.

Quæ dicta sunt de metu circa professionem, veniunt proportionaliter ceteris partibus dicenda de metu circa matrimonium, & circa susceptionem sacrorum Ordinum. Vide Pignatell. tom. 7. consult. 77. ubi de quolibet respective metu addit Rotæ decisiones, & plurimos Doctores.

Alia de metu vide verb. Contractus. Ordo. Professio. Votum. Impedimenta matrimonii.

Metus electionem inficit ipso Jure; cap. In nomine Domini 1. §. Quod pravorum, §. Quod si quis contra dist. 23. cum similibus; Fagnan. in cap. Orbis 3. de Simonia n. 64. & alii communiter. Vide verb. Electio art. 4. num. 51. ad 57.

Metus gravis, v. g. mortis, mutilationis, infamiz, aut jacturæ honorum, cadens in constantem virum excusat à præcepto positivo, tam divino, quam humano. Sic non tenetur quis in tali periculo, aut metu ad integritatem materialem Confessionis, ad impletionem voti, ad observantiam jejunii, ad additionem missæ in die festo, & hujusmodi; quia Legislator non censetur velle obligare cum tanto incommodo; leges enim positivæ sunt accommodatæ humanæ conditioni, juxta illud Matth. 23. Fugim meum suave est, & onus meum leve; Sanchez 1. moral. cap. 18. Azor. part. 1. lib. 1. cap. 11. Layman lib. 1. tractat. 4. cap. 14. Felix Potestas r. 1. part. 1. n. 221. & 222. & alii passim.

Nullus tamen metus etiam mortis excusat ab observantia divini præcepti, cuius transgressio est intrinsece mala: Unde neque ob metum mortis licet fornicari, adulterare, mentiri, & hujusmodi; Communis. Neque ullus metus etiam mortis excusat ab observantia præcepti, seu legis, cujus transgressio est contra bonum commune, quia bonum commune prævalet particulari Communi.

¶ Obligaciones metu contractas jure nature esse nullas, non est quod dubitetur. Ut enim aliqua oriatur obligatio, satis haud est, ut is qui se obligat voluntatem

tem habeat se obligandi, sed insuper necesse est, ut is cui acquiritur obligatio; capax sit ejus acquirendæ. In obligationibus autem metu contractis, ut is qui metu se obligat voluntatem habeat se obligandi, is tamen cui obligatio acquiritur, ejus acquirendæ haud est capax, quam nec ex facto suo illicito meliorem suam conditionem facere possit; confer Puffendorf.

Legibus verò Romanis placuit distinguere negotia bonæ fidei inter, & negotia stricti juris. In illis se conformarunt juri nature, in his autem obligationem nasci voluerunt, sed metum passo remedio restitutionis in integrum subvenerunt. Nec Jus Canonicum in totum recessit à Jure Romano; Bohemer in introduci. in jus digest. lib. 4. tit. 2. num. 1. Schamburg. in compendio juris digestor. lib. 4. tit. 2. §. 1. An autem hodiernis moribus sublatâ distinctione hac inter negotia bonæ fidei, & negotia stricti juris, nulla indistinctio sit obligatio metu contracta? vide apud Strinck in usu modernæ Pandect. lib. 4. tit. 2. §. 2.

Ut autem de restitutione in integrum, quam concedunt Leges Romanæ, paucis disseramus, sciendum est, quod non omnis metus eî locum facit, sed metus justus, qui dicitur respiciatio mentis orta representatione mali inevitabilis à tercio non jure facta, l. 1. 7. in fin. ff. & l. 8. ff. Quod metus causa gestum erit.

Requiritur ergo l. ut malum representatum inevitabile sit. Quocirca incontinenti imminere non debet, sed sufficit quoque futurum, modo probabiliter certum sit; leg. 2. princip. ff. Locati. Ita tamen comparatum esse debet, ut per metum agens non velit solum, sed etiam possit illud inferre. Metus itaque infamiz justus non est; l. 7. princip. ff. quod metus causa; justus verò est metus mortis, verberum, carceris; l. 7. §. 1. ff. dist. tit. & l. 7. Cod. eodem l. 13. Cod. de retransc. Item stupri l. 8. §. 7. dist. tit. De cetero in adjudicanda metus justitia Judicis arbitrium non plene excluditur, qui non ad malum solum representatum, sed ad affectum quoque, & conditionem metuentis respicere debet. Adi omnino Voet. in comment. ad Pandect. lib. 4. tit. 2.

¶ Requiritur, ut à tercio malum sit representatum. Sequitur autem hinc, metum reverentialem non esse justum, suspensionem mali inferendi non sufficere; l. 9. princip. ff. dist. tit. l. 9. princ. cod. eodem; metum quem nulle minæ concomitantur, vanum esse; reales quidem minas licet verba non accedant, non verò simpliciter verbales, metum inferre posse, si facti atrocitas non sit timenda; dist. l. cap. dist. tit.

¶ Illi. Requiritur, ut malum non jure representetur.

¶ Aliud igitur, si jure licito representetur, veluti in bello, vel à magistro, nisi hic modum excesserit; l. 3. lib. 7. §. 1. ff. de rit.

¶ Hisce autem positis, non solum actio ad repetendum id quod metu extortum est, sed & exceptio ad declinandam obligationem conceditur, nisi accesserit ratiabilis obligationis cessante metu facta; l. 2. & l. 4. cod. d. tit.

¶ Actio datur non solum contra metum inferentem, sed etiam contra quemvis tertium rei metu extortæ possessorum, primario quidem ad rem cum omni causa restituendam, per accidens verò, si intra annum, vel jure codicis intra quadriennium continuum sit instituta, restitutio verò ad arbitrium Judicis non sequatur, ad quadruplum rei fructus & omnis causæ; l. 14. §. 7. ff. dist. tit. Sed an hodiernis moribus hoc in casu ad quadruplum agi queat, non conveniunt Doctores. Affirmat Strick in usu modernæ Pandect. lib. 4. tit. 2. §. 3. Negant verò Gronowegem ad l. 9. §. 6. ff. d. tit. Mornac. ad l. 14. ff. eodem. Guelin. de jure noviss. l. 3. cap. 12. Adde Schaumburg. in compendio digest. lib. 4. tit. 2. §. 7. ubi quod hæc actio, utpote non amplius hodiernis moribus penalit, sit perpetua.

¶ Interest autem, utrum hæc actio instituat contra tertium, aut contra metum inferentem. Ille tantum tenetur de re extante, non extincta; l. 14. §. d. ff. tit. nec de fructibus perceptis, nisi ex his factus sit casu peior; l. 18. §. ff. d. tit. Hic verò de re etiam casu extincta, & de omnibus fructibus percipiendis quoque

tenentur; l. 12. princip. ff. d. tit. idque quia ab ipso 57 momento, quo rem sibi ex facto illicito habet, in mora restituendi esse intelligitur.

¶ Contra heredem qua talem hæc actio non competit, 58 quia ex facto rei actione quod metus causa, si ad eum aliquod ex facto antecessoris lucrum venit, actione in factum; l. 16. §. 8. l. 16. ff. d. tit. Num de jure ca- 59 nonico detur hæc contra heredem qua talem, consule Bohemer. in decretalis lib. 5. tit. 17. §. 5. & 28. (Quæ de metu manent disposita ex leg. 27. & 28. tit. 13. part. 3. 15. tit. 2. part. 4. 56. tit. 5. 28. tit. 11. 49. tit. 14. part. 5. & 7. tit. 33. p. 7. comprobantur. Non officit D. Anton. Gomez. 2. tom. variur. cap. 14. num. 27. D. Covar. in 4. de sponsalib. 2. p. cap. 3. §. 6. num. 4. atque Joan. Gutierrez de juram confirmat. 1. p. cap. 1. num. 15. adicte.)

MILES.

MILITES quid possint, & debeant facere, vel non ratione belli, vide verb. Bellum art. 3.

Milites à quibus possint, & debeant recipere Sacramenta Penitentiz, Eucharistiz, & Extremæ Unctionis, & coram quibus valide, & licite contrahere matrimonium; vide verb. Capellanus militum per tot. ubi referuntur ad rem plurima decreta.

Sacra Congregatio Concilii in Ferrar. jurisdictionis 12. Jan. 1704. resolvit non posse jurisdictio arcis Ferrariensis audire in eadem arce Confessiones, absque licentia Eminentissimi Episcopi, ut in lib. 54. descr. fol. 1.

Milites confugiens ad ecclesiam solam libertatem 4 meditates, & nullius alterius criminis rei, gaudent immunitate; Sac. Congreg. Immunit. in Audomaren. & Ipren. 4. Sept. 1624. lib. 1. decret. Altoviti pag. 991.

Milites transeuntes ad hostes gaudent immunitate 5 ecclesiastica; quoad transeuntes autem ad hæreticos, consulat 6. Congr. S. Officii: eadem Sac. Congr. Immunitatis in Ipren. 19. Maij 1676. lib. 1. descr. Altoviti pag. 1249.

Miles extractus ab Ecclesia à suis Officialibus militiæ 6 gaudet immunitate eccles. & est restituendus; Ead. Sac. Congreg. Immunit. in Cornetana 28. Septembris 1663. lib. decr. Rocc. pag. 410.

Milites fugitivi ad Ecclesiam, sed à proprio locum 7 cumtenente securati posse redire ad suum proprium, ut dicitur Quartiere, relinquentes locum Immunitatis, gaudent Immunitate, dolose enim induci sunt ad decedendum; Eadem Sac. Congr. Immunit. in Spoletana 2. April. 1675. lib. 1. Decret. Altoviti pag. 1081.

Coloni mensæ episcopalis non possunt in milites 8 describi, nisi aliter Sanctissimus juserit; Ead. Sac. Congr. Immunit. in Perusiana 11. Decembr. 1630. lib. 3. decret. Paul. pag. 197.

Miles, qui asportaverat, ut dicitur, il nome della 9 Sentinella, à Governatore arcis extrahat, restituitur ecclesie, & postea Nuntius extrahat, ac ex gratia speciali Sanctissimi consignet Ministris Reipublicæ, ut illum puniant prout Juris; Ead. Sac. Congr. Immunit. in Venetiana 7. Jun. 1633. lib. 2. decret. Paul. pag. 160.

Datur facultas extrahendi, & retinendi in castro 10 regio nomine ecclesie ad correctionem milites confugiens ad loca immunita, qui sunt incorrigibiles in eorum delictis; Ead. Sac. Congr. Immunit. in Neapolitana 20. Septembris. 1670. lib. 1. decret. Altoviti p. 480.

Annuente Sanctissimo, datur facultas Archiepiscopo 11 extrahendi milites confugiens in fraudem servitii militaris ad ecclesias, ad formam cap. Inter alia de Immunitate Eccles. Ead. Sac. Congr. Immunit. in Sipontina 18. Julij 1671. l. c. descr. Altoviti pag. 575.

Datur Archiepiscopo facultas extrahendi milites 12 fugitivos in ecclesia in fraudem servitii regii, eosque consignandi suo Centurioni, reperto juramento non punien-

- diendi pro delicto; Ead. Sac. Congreg. Immun. in *Mediolan.* 25. Aug. 1696. lib. 1. decr. Vallem. p. 45.
- 13 Jussu Sanctissimi ex gratia speciali datur, seu prorogatur ad aliud biennium Episcopo Mantuae facultas extrahendi milites desertores, vel reos alterius criminis militaris à quocumque loco immuni d. civitatis, & diocesis, eosque consignandi suis Superioribus, reportata ab iis obligatione jurata de eos non puniendo ob fugam, vel ob aliud delictum, sed de illos tantum retinendo tamquam milites, ut antea; Ead. Sac. Congreg. Immun. in *Mantuana* 9. Junii 1703. lib. 2. decr. Vallem. p. 493.
- 14 Mandante Sanctissimo, similis facultas conceditur Archiepiscopo Taurinen. sub iisdem cautelis pro viginti casibus; Ead. Sac. Congreg. Immun. in *Taurin.* 15. Maji 1700. lib. 2. decr. Vallem. p. 289.
- 15 Cum pro parte Regis Catholici Eminentissimus Trivultius supplicasset Sanctissimo pro expediendo Brevis ad hoc ut milites delinquentes non fruatur Immunitate ecclesiastica in ecclesiis, seu capellis positus in castris, & Arcibus Majestati Catholice pertinentibus, responsum fuit, recurrat in casibus particulatibus; Ead. Sac. Congreg. Immun. in *una regnorum Regis Catholici* 12. Novemb. 1652. lib. 5. decr. Paul. p. 2.
- 16 Milites refuge à trirēibus, & ad ecclesiam confugientes, gaudent immunitate, sed si petantur, restituantur, praestito prius juramento à trirēium praefecto, illos non puniendi; Ead. Sac. Congreg. Immun. in *Anconit.* 6. Septembr. 1672.
- 17 Ab onere hospitalandi milites ecclesiastici sunt omnino exempti; Ead. Sac. Congreg. Immun. in *Papien.* 10. Septembr. 1619. lib. 2. decr. Paul. p. 6.
- 18 Etiam in bonis patrimonialibus pro sua proportione, & virili; Ead. Sac. Congreg. in *Derion.* 4. Nov. 1629. lib. 2. decr. Paul. p. 18.
- 19 Ecclesiastici non possunt ejici à propriis domibus occasione habitacionis militum regionum; Ead. Sac. Congreg. Immun. in *Aquilana* 16. April. 1630. & in *Nallius Alramura* 27. April. 1632. apud Pignatell. r. 2. consulu. 32. n. 6.
- 20 Officiales, & Milites, praevia reintegracione ecclesiae, & consensu partis, absolventur ob violentam hospitalacionem in domo Canonici; Ead. Sac. Congreg. Immun. in *Augustana Pidenont.* 9. April. 1665. lib. 2. decr. Vallem. p. 188.
- 21 Item eadem Sacra Congregat. Imunit. sub die 30. Jun. 1632. dedit literas Episcopis Status Mediolanensis pro tuenda libertate ecclesiastica ab hospitalacione militum. Idem decrevit in *Derion.* 17. Mart. 1633. scripsitque Episcopo Bovien. ut viriliter tueretur Clerum ab hospitalacione militum, ut sub 23. Aug. 1635. Idem Episcopo Piacentinus sub 29. Maji 1734. apud Pignatell. l. c. n. 7.
- 22 Item eadem Sacra Congreg. Imunit. censuit pariter domos Regularium, & Monasteriorum Monialium exemptas esse ab hospitalacione militum, ut in *Corton.* 23. Aug. 1633. apud Pignatell. loc. c. n. 8.
- 23 Episcopus non permittat hospitalacionem equorum militarium in atris, & curtibus monasteriorum Monialium; Ead. Sac. Congreg. Immun. in *Asten.* 5. Decembr. 1696. lib. 2. decr. Vallem. p. 61.
- 24 Ministri publici civitatis, qui violenter fecerunt reponi fenum in claustris Regularium, incident in excommunicationem, sed attenda remotioe feni, & praevia aliqua elemosyna eroganda ecclesiae, consensu Partis, & obligatione de non incurrendo amplius in similia, datur facultas absolvendi in forma; Ead. Sac. Congreg. Immun. in *Papien.* 17. Aug. 1667. lib. 2. decr. Vallem. p. 110. apud Riccium *verb.* Hospitalio num. 5.
- 25 Neque bona Episcopi gravari possunt hospitalacione militum; Ead. Sac. Congreg. Immun. in *Regien.* 12. Jan. 1645. Immo censuit domos Ecclesiasticorum quamquam laicis locatas esse exemptas ab hospitalacione militum; Eadem Sac. Congreg. Immun. in *Novarien.* 9. Jun. 1627. apud Pignatell. loc. c. num. 10.

Quomodo personae ecclesiasticae in hospitalando milites se gerunt, jam manet expositum. (1)

(1) Vid. verb. *Bona*, sub lit. r.

ceptum) processerit, nullum jus ad rei reclamacionem habere interea quod ab eodem causa decisa, à regioe praetorio vulgo *Chancilleria* in aula criminali, eaeque mandata, terminetur: si in causa obtinet reus, tunc militaris jurisdicção manet expedita, ut super desertionis delicto cognoscat, manui, & potestati praefecti militiae reum relinquendo. Prodest *Reg. Sched.* 1. Aug. an. 1784. in qua declaratur, posse in milites ab ordinariis procedi, & vice versa à judicibus militiae in seculares vulgo *Paisanos*, si tam isti, quam illi verbis seu factis non bene se gerant, eosdem flocciendant, aut irreverenter tractent).

MILITIA.

- MILITIA S. Georgii Martyris à Duce Bavariae erigitur, & in ea constituntur sex Officia Ecclesiastica cum approbatione Apostolica conferenda viris nobilibus Equitibus Ecclesiasticis, quorum primus Episcopali dignitate, & caractere sit insignitus, ut Pontificalia munera in Ordinis praefati Ecclesia sub invocacione S. Georgii Martyris Deo dicata, & ab omni Ordinarii Episcopi Locici jurisdicçãoe immuni, & exempta, exercere valeat. Secundus cum Praepositi nomine, & Pontificalium usu, ut vices Antistitis, hoc absente, vel legitime impedito, expleat. Tertius, ac Quartus cum Decanorum nominibus, qui D. v. n. Officiis, sive Horis Canonici cum aliorum Militum Equitum interventu in dicta Ecclesia persolvendis in Choro intersunt. Quintus, ac Sextus denique Elemosynarii ab honore appellati, à quibus Decanorum munera ipsis absentibus pariter, aut legitime impeditis, praestentur. Benedic. XIV. tom. 1. const. 32. incip. *Militare* §. 2. & 3. & per tot.
- MILITIA S. Januarii à Carolo utriusque Siciliae Rege erecta confirmatur, ejusque Officialibus, & Militibus Indulta, & Privilegia varia conceduntur; Idem const. 24. incip. *Romanæ Ecclesiae* per tot.
- MILITIA Hospitalis S. Joannis Hierosolymitani laudatur, & ipsius Militibus, & subditis conceduntur Indulta Cruciate: Idem const. 86. incip. *Quoniam per tot.* Super ejus trirēibus permittitur celebratio Missae cum solitis opportunitis cautelis; idem const. 41. incip. *Exponi.* Vide supra ad *verb.* Hierosolymitani Milites.
- MILITIA S. Lazari Hierosolymitani à S. Pio V. reformata à Gregorio XIII. unita fuit Militia S. Mauriti, & Clemens VIII. privilegiorum communicationem inter eos indulsit; inter quae aderat facultas à S. Pio V. concessa erigendi Commendas ex Beneficiis Ecclesiasticis simplicibus de jure patronatus Laicorum; Idem const. 10. incip. *Fructuosa* §. 1. 3. & 4.
- MILITIA S. Mauriti Martyris à Gregorio XIII. erigitur sub regula Cisterciensis. Ejus Sedes principalis in Sabaudia, & Magnus Magister Sabaudiae Dux constituitur. Eidem unitur Militia S. Lazari Hierosolymitani: Clemens VIII. confirmat unionem cum communicatione privilegiorum; Idem *ibid.* §. 2. 3. & 4.
- Dicta Militia SS. Mauriti, & Lazari Magno Magistro conceditur, ut ex Beneficiis Ecclesiasticis simplicibus de Jurepatronatus Laicorum erigere possit Commendas sui Ordinis de consensu Patronorum; Idem *ibid.* §. 6. Et probationes super natura hujusmodi Beneficiorum fieri possint coram Nuntio Apostol. apud Sardiniam Regem & Sabaudiae Ducem residente, sive coram Archiepiscopo Taurinensi, aut Episcopo viciniori; Idem *ibid.* Et erecciones Commendarum confirmari per Literas in forma Brevis: vel etiam per simplex Decretum Congregationis Episcoporum & Regular. vel Concilii Tridentini; Idem *ibid.* §. 7.
- Officiales patentarii SS. Mauriti, & Lazari subiciuntur jurisdicçãoi Ordinarii: Cum enim nonnulli Sacerdotes Diocesis Uritanae Literas, quas *Patentales* vocant, obtinissent à Vicario Commendae SS. Mauriti & Lazari, & ob id se immo censent à jurisdicçãoe Ordinarii, proposito dubio; An Officiales Patentarii SS. Mauriti, & Lazari sint exempti à jurisdicçãoe Ordinarii, Sac. Cong. Conc. in *dicta Uritana die 7. Sept. 1726.* respondit *Negative*, apud *Thesaurum Resol. dicti anni.**

viri, & Lazari sint exempti à jurisdicçãoe Ordinarii, Sac. Cong. Conc. in *dicta Uritana die 7. Sept. 1726.* respondit *Negative*, apud *Thesaurum Resol. dicti anni.**

MINISTER SACRAMENTORUM.

SUMMARIUM.

- Quis Sacramentorum est Minister: qualis intentio in eo requiratur: Minister voluntarie distractus in consensu Sacramentis qualiter peccet, ad n. 11.
- Minister consensu Sacramentum in peccato mortali quomodo peccet: quod discrimen inter laicos, & Sacerdotes baptizantes: de Ministro Penitentiae Sacramenti etiam agitur: quoties peccatum committitur, si Minister ordinarius una vice duos gemellos baptizat, ad num. 17.
- Sacerdos in mortali celebrans, Extremam Unionem conferens, Episcopus Ordines, & Confirmationem, ac Matrimonium contrahens mortaliter peccat: varii casus notantur in quibus peccat graviter Minister Sacramenti, cum suis exceptionibus, ad num. 43.
- Sententia in administratione Sacramentorum qualis erit sequenda: quomodo, & quando Parochus tenetur suis subditis ministrare Sacramenta: Minister Baptismi an puerum sine eo moriturum queat in fumen, vel puteum projicere, ad num. 56.

MINISTER sacramentorum novae legis est, qui nomine Christi operans Sacramentum conficit, communis. Unde in rigore, & qui Eucharistiam tantum distribuit, non est proprie Minister, quamvis saepe dicatur ministrare, latius sumendo. Minister sacramentorum de lege ordinaria, & ex vi praesentis institutionis est solus homo viator; Christus enim Dominus solos homines viatores allocutus est in institutione eorumdem sacramentorum, & ad ministerium Extremæ Unionis ex Divo Jacobo Apostolo requiritur fides, quae est solum propria viatorum; sic tenent communis Doctores, immo La-Croix lib. 1. part. 1. n. 50. dicit sic tenere communiter Auctores cum S. Thoma 3. part. quest. 64. art. 7. Lugo disp. 8. scilicet 1.

Minister sacramentorum extraordinarius potest esse quilibet creatura rationalis, sive anima separata, sive Angelus, sive etiam demon, si à Deo assumeretur, communis cum S. Thoma 3. part. quest. 64. art. 7. & Scotto in 4. dist. 6. quest. 1. Unde, si constaret Sacramentum esse à Beato, seu ab Angelo collatum, de ejus valore non esset dubitandum, quia certum est Beatum, seu Angelum non nisi ex speciali Dei deputatione id fuisse facturum; seclusa tamen certa revelatione, ut ait Scotus loc. cit. dubitandum esset de collato à demone, cum sit spiritus mendacii, & aliunde non querat hominem salvare, sed perdere. Dicit tamen & ad longum probat Lugo in *respons. moral.* lib. 1. sub. 16. quem sequitur La-Croix lib. 5. part. 1. n. 500. quod si quis à S. Petro, vel alio Beato extraordinarie absolveretur à peccatis, esset quidem vere absolutus, & iustificatus; attamen maneret obligatus ad confitenda mortalia homini viatori, & ad subiicienda directe clavibus ecclesiae militantis; sicuti qui nunc sua peccata Christo confitetur, & ab eo per contritionem impetrat eorum remissionem, non ideo liberatur ab obligatione confitendi eadem peccata Ministris ecclesiae, ut precepto divino, & ecclesiastico sacramentalis confessionis satisfaciatur.

Non quisvis homo est, cujusvis sacramenti Minister, ut fides catholica docet, contra Lutherum lib. de *instituendis Ecclesia Ministris*, edito anno 1523, ubi docet omnibus baptizatis eandem inesse potestatem in sacramentis administrandis: "Sacerdos, inquit, in novo praesertim testamento non fit, sed nascitur, non ordinatur, sed creatur, nascitur autem in Baptismo, sicutque prorsus omnes christiani Sacerdotes." At nostra conclusio ultra quam quod habetur ex plurimis Sacrae Scripturae locis, est expresse definita à Concilio Triden-